

ВИСНОВОК

розширеного засідання кафедри практичної психології та соціальної роботи (від 20 лютого 2024 р., Протокол № 7) факультету гуманітарних та соціальних наук Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Сороки Олени Михайлівни «Соціально-психологічні основи стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту», поданої на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора наук) за спеціальністю 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи.

1. Дисертація Сороки О.М. «Соціально-психологічні основи стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту» є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість.

2. Проблема вивчення основ стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту є соціально і практично значущою та недостатньо розробленою у теоретико-методологічному і прикладному аспектах. Тема дисертації є актуальною і зумовлена тим, що професійна діяльність фахівців морського і внутрішнього водного транспорту здійснюється в умовах високого ризику, оскільки відбувається під комплексним впливом стресогенних чинників підвищеної інтенсивності, і для них, як спеціалістів екстремального профілю, визначено базовий комплекс професійно важливих психологічних якостей, що містить, передусім, підвищений рівень стресостійкості, розвинену здатність до психічної саморегуляції та життєстійкості та ін. Від успішного вирішення цих питань залежить ефективність професійної діяльності фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, здатних підтримувати високу опірність негативним впливам і доцільність конструктивної поведінки, зберігаючи психофізичне благополуччя і здійснюючи пошук шляхів щодо забезпечення успішного функціонування та підвищення безпеки професійної діяльності.

Дисертаційне дослідження виконане у межах комплексних науково-дослідних тем кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля «Соціокультурні та психологічні аспекти адаптації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу

особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства».

3. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше: визначено* концептуальні засади дослідження стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту та її розвитку в умовах професійної діяльності у соціально-психологічній парадигмі наукового знання; *виокремлено та систематизовано* зовнішні та внутрішні стресогенні чинники у професійній діяльності фахівців морського і внутрішнього водного транспорту; *розкрито* сутність і соціально-психологічні ресурси стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, а також індивідуальні стилі їх реагування на стрес-чинники в умовах професійної діяльності; *досліджено і диференційовано* інтенсивність індивідуального і професійного стресу у фахівців морського і внутрішнього водного транспорту; *виявлено* соціально-психологічні умови розвитку стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, в тому числі засобами психофізичної підготовки, та відповідно до соціонічного типу особистості фахівців (стресонестійкі, стресогальмівні, стресостійкі, стресотреновані); *розкрито* особливості системно-рівневої організації стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту (за індивідним, особистісним та суб'єктно-діяльнісним рівнями); *розроблено та обґрунтовано* структурно-функціональну модель розвитку стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, що поєднує концептуальний, цільовий (змістовно-технологічний, процесуально-діяльнісний) і результативний блоки; *здійснено* теоретико-методологічне обґрунтування та *визначено* змістовно-процесуальні засади побудови і реалізації технології розвитку стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту; *апробовано та доведено ефективність* комплексної соціально-психологічної програми розвитку стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту;

– *удосконалено: інструментально-методичне забезпечення* емпіричного дослідження інтенсивності індивідуального і професійного стресу у фахівців морського і внутрішнього водного транспорту; *підходи до* соціально-психологічних засобів і технологій процесу розвитку стресостійкості особистості в умовах професійної діяльності, зокрема у фахівців морського і внутрішнього водного транспорту;

– отримали подальший розвиток: наукові уявлення про сучасні підходи до вивчення феномену стресостійкості особистості в умовах професійної діяльності; про соціально-психологічну сутність процесу розвитку стресостійкості у фахівців морського і внутрішнього водного транспорту та його змістовні й структурні особливості в умовах професійної діяльності.

4. Практичне значення дослідження полягає у тому, що основні положення та одержані висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані для побудови професіограм фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, при розробці програм їхньої підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, а також ефективного соціально-психологічного супроводу їх професійної діяльності. Виявлені показники стресостійкості фахівців можуть бути використані для оцінки ефективності їх соціально-психологічної адаптації та своєчасної оцінки адаптаційних порушень, для прогнозування професійної успішності фахівців морського і внутрішнього водного транспорту, а також з метою виявлення груп ризику серед них. На основі отриманих результатів можуть бути розроблені практичні рекомендації, що сприяють цілеспрямованій підготовці фахівців морського і внутрішнього водного транспорту до екстремальних умов їх професійної діяльності. Положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у роботі фахівців психологічної служби морського транспорту, у профільних закладах вищої освіти при викладанні професійно орієнтованих навчальних дисциплін психологічного циклу.

5. Особистий внесок здобувачки до праць, опублікованих зі співавторами, полягає у наступному. У навчально-методичному посібнику (Сорока О., Гайдаржи А., 2020) особистий внесок авторки полягає у розкритті впливу організаційної культури судноводіїв на їх стресостійкість у професійній діяльності. У статті (Сорока О.М., Коротченков М.П., Сошніков С.Г., 2020) особистий внесок авторки полягає в обґрунтуванні ролі психологічного стресу як чинника аварійності на морському транспорті. У статті (Сорока О.М., Бабелюк О.В., 2021) особистий внесок авторки полягає у диференційно-психологічному аналізі семантики близьких за значенням до психологічних ресурсів понять, а також обґрунтуванні психічних ресурсів людини як чинника, що впливає на вибір нею стратегій копінг-поведінки. У статті (Сафін О.Д., Сорока О.М., 2021) особистий внесок авторки полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні психологічних передумов дослідження професійного стресу. У статті (Danylenko O., Chimshir V.,

Zhelaskov V., Tymofyeyeva O., Soroka O., Korotchenko M., 2021) особистий внесок авторки полягає у розкритті потенціалу гуманітарних дисциплін під час формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв як складової їх стресостійкості. У статті (Semenov O., Yaremchuk N., Vitiuk V., Kashubiak I., Lukashov O., Soroka O., 2024) особистий внесок авторки полягає у проведенні соціально-психологічного аналізу особливостей впливу емоційного інтелекту на стресостійкість особистості в умовах суспільних змін. У статті (Raievska Y., Savchuk J., Hulias I., Khokhlov A., Soroka O., Syniakova V., Lukashov O., 2024) особистий внесок авторки полягає у розкритті ролі стресостійкості особистості у структурі її самоєфективності в кризових умовах. У статті (Danylenko O.B., Soroka O.M., Dukov D.F., Soshnikov S.G., Kramarenko V.V., 2021) особистий внесок авторки полягає в обґрунтуванні застосування інформаційно-комунікаційних технологій та тренажерів для підготовки майбутніх фахівців з навігації та судноводіння в аспекті розвитку у них стійкості до професійного стресу. У статті (Soroka O., Kravchenko O., Mishchenko M., Levenets A., Korolchuk V., Myronets S., Tymbal S., Vakhotska I., Hotsuliak N., 2022) особистий внесок авторки полягає у розкритті технологічних аспектів розвитку стійкості до стресу фахівців у процесі виконання ними своїх професійних обов'язків. У статті (Soroka O., Kravchenko O., Mishchenko M., Teptiuk Yu., Safin O., Andrusyk O., Timchenko O., Khrystenko V., 2022) особистий внесок авторки полягає у визначенні психологічних умов розвитку стресостійкості у періоди ранньої і середньої дорослості.

6. Основні наукові результати дисертації відображено в публікаціях:

Монографії

1. **Сорока О.М.** Психологія стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту: монографія. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2024. 530 с. ISBN 978-617-8171-12-4

Навчально-методичні праці:

2. **Сорока О.,** Гайдаржи А. Організаційна культура судноводіїв: менеджмент морських ресурсів: навч.-метод. посіб. К.: Міленіум, 2020. 148 с. ISBN 978-966-8063-83-8. (*Особистий внесок авторки полягає у розкритті впливу організаційної культури судноводіїв на їх стресостійкість у професійній діяльності*).

Статті у наукових фахових виданнях України

3. **Сорока О.М.** Практичні рекомендації майбутнім фахівцям морського транспорту щодо самокорекції тривоги та страху перед ймовірними екстремальними ситуаціями у професійній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Херсон, 2019. Вип. 3. С. 182-192.

<https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2019-3-25>

4. **Сорока О.М.,** Коротченков М.П., Сошніков С.Г. Аналіз аварійності світового флоту та роль у ньому людського фактору. *Теорія і практика сучасної психології: зб. наук. праць Класичного приватного університету*. 2020. № 1. Т. 3. С. 182-185. (Особистий внесок авторки полягає в обґрунтуванні ролі психологічного стресу як чинника аварійності на морському транспорті).

<https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.1-3.32>

5. **Сорока О.М.** Особливості прогнозування внутрішніх ліній психічного здоров'я особистості. *Габітус: наук. журн.* 2020. Вип. 19. С. 190-194.

<http://habitus.od.ua/journals/2020/19-2020/35.pdf>

6. **Сорока О.М.** Причини та особливості девіантної поведінки фахівця морського транспорту в екстремальних ситуаціях. *Габітус: наук. журн.* 2020. Вип. 12. Т. 2. С. 208-212.

http://habitus.od.ua/journals/2020/12_2020/part_2/38.pdf

7. **Сорока О.М.,** Бабелюк О.В. Психологічні ресурси стресостійкості моряків далекого плавання. *Габітус: наук. журн.* 2021. Вип. 25. С. 169-174. (Особистий внесок авторки полягає у диференційно-психологічному аналізі семантики близьких за значенням до психологічних ресурсів понять, а також обґрунтуванні психічних ресурсів людини як чинника, що впливає на вибір нею стратегій копінг-поведінки).

<http://habitus.od.ua/journals/2021/25-2021/32.pdf>

8. **Сорока О.М.** Стрес: базові параметри і феноменологія суб'єктного прояву. *Вісник Національного університету оборони України: наук. журн.* 2021. № 1 (59). С. 158-165.

<http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/226274/226821>

9. Сафін О.Д., **Сорока О.М.** Психологічні передумови дослідження професійного стресу в особливих умовах діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2021. №1 (45). С. 39-43. (Особистий внесок авторки полягає у

теоретико-методологічному обґрунтуванні психологічних передумов дослідження професійного стресу).

<https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/article/view/745/694>

<https://doi.org/10.17721/1728-2217.2021.45>

10. **Сорока О.М.** Теоретико-методологічні підходи до дослідження стресостійкості моряка як однієї з основних характеристик функціонального стану і системної властивості його особистості. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2021. Т. 32 (71). № 3. С. 75-80.

https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/3_2021/14.pdf

11. **Сорока О.М.** Вплив психічної нормативності та акцентуацій характеру моряків на їхню стресостійкість залежно від тривалості рейсу та їхнього віку. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. Дн.: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 129-138.

<https://www.chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/228>

<https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.3.22>

12. **Сорока О.М.** Від системно-рівневої організації стресостійкості фахівця морського транспорту до структурно-функціональної моделі її розвитку. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. Дн.: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 4. С. 129-136.

<https://www.chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/273>

<https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.19>

13. **Сорока О.М.** Розробка та обґрунтування психофізіологічних показників діагностики стресостійкості моряків. *Вісник Національного університету оборони України: наук. журн.* 2023. № 4 (74). С. 130-141.

<http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/281169/276389>

14. **Сорока О.М.** Обґрунтування розвивального блоку авторської психотехнології забезпечення стресостійкості корабельного фахівця. *Освітньо-науковий простір: наук. журн.* / Український державний університет імені Михайла Драгоманова. К.: Вид-во Ліра-К, 2023. Вип. 4 (1 – 2023). С. 151-160.

<https://ess.npu.edu.ua/index.php/ess/article/view/57/58>

15. **Сорока О.М.** Аналіз динаміки біокорелятив показників психологічного стресу у майбутніх корабельних фахівців. *Psychology Travelogs: наук. журн. Хмельницького національного університету*. 2023. № 3. С. 125-135.

<https://pt.khmnu.edu.ua/index.php/pt/article/view/100/99>

<https://doi.org/10.31891/PT-2023-3-12>

16. **Сорока О.М.** Психологічні інструменти розвитку стресостійкості фахівців морського транспорту. *Вісник національного університету оборони України: наук. журн.* 2023. № 3 (73). С. 138-148.

<http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/276978/274321>

17. **Сорока О.М.** Психокорекційна складова авторської психотехнології розвитку стресостійкості корабельного фахівця. *Вісник Національного університету оборони України: наук. журн.* 2023. № 6 (76). С. 178-183.

<http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/286319/284336>

18. **Сорока О.М.** Вплив стрес-чинників на психомоторні показники майбутніх фахівців морського транспорту. *Перспективи та інновації науки. Серія «Психологія».* 2023. № 16 (34). С. 559-574.

<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/8134/8178>

19. **Сорока О.М.** Теоретико-методологічні засади психотехнології розвитку стресостійкості корабельного фахівця. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки.* 2023. Вип. 16. С. 33-38.

http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/16_2023/5.pdf

Статті в періодичних виданнях зарубіжних країн та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз:

20. Danylenko O., Chimshir V., Zhelaskov V., Tymofyeyeva O., **Soroka O.**, Korotchenko M. Social and communicative competence formation of future boatmasters in the process of studying humanities. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională Journal Lumen.* 2021. Vol. 13. Issue 3. P. 366-386. (*Особистий внесок авторки полягає у розкритті потенціалу гуманітарних дисциплін під час формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв як складової їх стресостійкості*) (Web of Science Core Collection).

<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/3789/3132>

21. Semenov O., Yaremchuk N., Vitiuk V., Kashubiak I., Lukashov O., Soroka O. Impact of digital educational environment on the emotional intelligence of future primary school teachers: a comparative research. *Revista Amazonia Investiga.* 2024. Vol. 13 No. 76. P. 123-132. (*Особистий внесок авторки полягає у проведенні соціально-психологічного аналізу особливостей впливу*

емоційного інтелекту на стресостійкість особистості в умовах суспільних змін) (Web of Science Core Collection).

<https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/about>

22. Raievska Y., Savchuk J., Hulias I., Khokhlov A., Soroka O., Syniakova V., Lukashov O. Mechanism of comparison in the structure of self-efficacy of juniors' sporting activities. *Journal of Physical Education and Sport*. 2024. Vol. 24(6). P. 178-196. (Особистий внесок авторки полягає у розкритті ролі стресостійкості особистості у структурі її самоефективності в кризових умовах) (Scopus)

<https://efsupit.ro>

Опубліковані праці, що забезпечують апробацію результатів дослідження

23. Сорока О. Методи емоційно-вольового самовпливу як засоби впливу на свідомість морського фахівця. *Wielokierunkowosc Jako Gwarancja Postępu Naukowego: kolekcja prac naukowych «ΛΟΓΟΣ» z materiałami Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji* (Warszawa, Polska, 21 lutego 2020 r.). Warszawa, Polska: Europejska platforma naukowa. T. 2. S. 56-59.

<http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/1996/1/88-349-PB.pdf>

24. Сорока О.М. Комуникативна компетенція як запорука безпечної навігації. *Challenges in Science of Nowadays: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference* (Washington, USA, April 6-8, 2020). Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. P. 175-176.

<https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/6-8.04.2020/39> ISBN 979-1-293-10109-3

25. Сорока О.М. Психологічна підготовка майбутніх судноводіїв. *Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: зб. статей за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Хмельницький, 9-10 квітня 2020 р.). Хмельницький: ХНУ, 2020. С. 112-114.

http://lib.khnu.km.ua/konfer_HNU/2020/tezy_konferencziyi_2020.pdf

26. Сорока О.М. Гендерна нерівність на річковому та морському транспорті. *Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: зб. статей за матеріалами XIV Всеукраїнської науково-*

практичної веб-конференції (з міжнародною участю) (м. Сєверодонецьк, 10 квітня 2020 р.). Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. С. 203-206.
https://deps.snu.edu.ua/media/filer_public/46/cd/46cd280f-29a4-4238-9f0f-c3439e980c59/zbirnik_materialiv_konferentsiyi_2020.pdf

27. **Сорока О.М.** Фактори девіації поведінки судноводія в умовах довготривалого рейсу. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути: зб. статей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Київ, 15 квітня 2020 р.). К., 2020. С. 94-97.

<https://openscilab.org/?p=470>

28. **Сорока О.М.** Аутопсихологічна компетентність моряків як професійна основа діяльності в екстремальних умовах. *Інноваційні підходи розвитку компетентнісних якостей фахівців в умовах професійного становлення: зб. статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ізмаїл, 23-24 квітня 2020 р.). Ізмаїл: Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія», 2020. С. 116-118.

https://dinuoma.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/konference6_23_24_04_20.pdf

29. **Сорока О.М.** Основні етапи становлення надійності професійної діяльності фахівця морського транспорту. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlichpraktischen Konferenz* (Stuttgart, Deutschland, 5 Juni, 2020). Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschaft splattform. B. 2. P. 146-147.

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/3353/3270>

30. **Сорока О.М.** Надійність професійної діяльності моряка. *Scientific Horizon in the Context of Social Crises: Proceedings of the 4 th International Scientific and Practical Conference* (Tokyo, Japan, June 6-8, 2020). Tokyo, Japan: Otsuki Press, 2020. P. 104-107.

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/issue/view/6-8.06.2020/319>

31. **Сорока О.М.** Лукізм серед моряків. *Сучасні підходи до вискоєфективного використання засобів транспорту: зб. статей за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ізмаїл, 3-4 грудня 2020 р.). Запоріжжя: АА Тандем, 2020. С. 371-375.

<https://dinuoma.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/tezy041220.pdf>

32. **Сорока О.М.** Стресогенність професійної діяльності фахівців в умовах тривалого морського рейсу: психологічний дискурс. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. №7 (35). Vol. 2. P. 111-118.

<https://kelmczasopisma.com/viewpdf/3127>

33. Danylenko O.B., **Soroka O.M.**, Dukov D.F., Soshnikov S.G., Kramarenko V.V. Application of information and communication technologies and simulators to train future specialists in navigation and ship handling. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2021. Vol. 1031(1). 012117 (Особистий внесок авторки полягає в обґрунтуванні застосування інформаційно-комунікаційних технологій та тренажерів для підготовки майбутніх фахівців з навігації та судноводіння в аспекті розвитку у них стійкості до професійного стресу).

<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/1031/1/012117/pdf>

34. **Сорока О.М.** Стрес: феноменологія суб'єктного прояву. *Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних і психологічних наук: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 12-13 лютого 2021 р.)*. Х.: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021. С. 92-95.

<https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/7570/document.pdf>

35. **Сорока О.М.** Психологічні передумови дослідження професійного стресу у фахівців морського транспорту. *Актуальні питання сучасних педагогічних і психологічних наук: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19-20 лютого 2021 р.)*. Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 36-40.

http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12618/1/%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B0_%20%D0%86%D0%BB%D1%8C%D1%97%D0%BD%D0%B0_%D0%9C%D1%83%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D0%A4%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C_2021.pdf

36. **Сорока О.М.** Психологічні ресурси стресостійкості моряків далекого плавання. *Психологія та педагогіка у XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4-5 червня 2021 р.)*. К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки і психології», 2021. С. 121-124.

<http://knopp.org.ua/>

37. **Сорока О.М.** Стресостійкість як одна з основних характеристик функціонального стану і системна властивість особистості моряка. *Фактори розвитку педагогіки і психології в XXI столітті: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 11-12 червня 2021 р.). Х.: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021. С. 80-84.

<http://knopp.org.ua/>

38. **Сорока О.М.** Стресогенність професійної діяльності фахівців в умовах тривалого морського рейсу: психологічний дискурс. *Дослідження різних напрямків розвитку психології та педагогіки: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 18-19 червня 2021 р.). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 34-37.

<http://knopp.org.ua/>

39. **Сорока О.М.** Копінг-поведінка фахівців-моряків як відображення індивідуальних стилів їхнього реагування на стрес-чинники професійної діяльності. *Virtus: Scientific Journal* / Editor-in-Chief M.A. Zhurba. 2021. № 55. С. 42-46.

<http://conference-ukraine.com.ua/ua/virtus/archivej/>

40. **Сорока О.М.** Копінг-поведінка як відображення індивідуальних стилів взаємодії із ситуацією стресу фахівців морського транспорту. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 9-10 липня 2021 р.). К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2021. С. 136-139.

<http://knopp.org.ua/>

41. **Soroka O.,** Kravchenko O., Mishchenko M., Levenets A., Korolchuk V., Myronets S., Tsymbal S., Vakhotska I., Hotsuliak N. Development of Specialists' Stress Tolerance in the Process of Their Professional Activity. *Human Factors, Business Management and Society: Proceedings of the 13th AHFE International Conference* (New York, USA, July 24-28, 2022). New York, USA, 2022. Issue 56. P. 196-204. (Особистий внесок авторки полягає у розкритті технологічних аспектів розвитку стійкості до стресу фахівців у процесі виконання ними своїх професійних обов'язків).

https://books.google.cz/books?id=NyVEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

42. **Soroka O.**, Kravchenko O., Mishchenko M., Teptiuk Yu., Safin O., Andrusyk O., Timchenko O., Khrystencko V. Psychological Conditions for the Development of Stress Resistance in Specialists of Different Age Categories. *Physical Ergonomics and Human Factors: Proceedings of the 13th AHFE International Conference* (New York, USA, July 24-28, 2022). 2022. Issue 63. P. 117-123. (Особистий внесок авторки полягає у визначенні психологічних умов розвитку стресостійкості у періоді ранньої і середньої дорослості).

https://books.google.cz/books?id=P-GVEAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

43. **Сорока О.М.** Обґрунтування та розробка структурно-функціональної моделі розвитку стресостійкості фахівця морського транспорту. *Science and innovation of modern world: Proceedings of the 1st International scientific and practical conference* (London, United Kingdom, September 28-30, 2022). London, United Kingdom: Cognum Publishing House, 2022. P. 297-306.

<https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/SCIENCE-AND-INNOVATION-OF-MODERN-WORLD-28-30.09.22.pdf>

44. **Сорока О.М.** Системно-рівнева організація стресостійкості фахівця морського транспорту як чинника його психічного здоров'я. *Психологічне здоров'я особистості в контексті процесів глобалізації: методологія дослідження, реалії та перспективи: зб. статей за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції (PHPCPG: MR, RP)* (м. Київ, 04 листопада 2022 р.). К.: ТОВ «Про формат», 2022. С. 125-127.

<https://psy.knu.ua/ua/science/scientificevents>

45. **Сорока О.М.** Про психологічні інструменти розвитку стресостійкості фахівців морського транспорту. *Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 28 квітня 2023 р.). К.; Л.; Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 42-45.

<https://doi.org/10.36059/978-966-397-309-8-11>

46. **Сорока О.М.** Тренінг як психологічний інструмент розвитку стресостійкості фахівців морського транспорту. *Актуальні проблеми психології розвитку особистості: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 12-15 травня 2023 р.). К.: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 85-88.

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41110/Aktualni%20problemy%20psykholohii%20rozvytku%20osobystosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

47. **Сорока О.М.** Психотехніки з розвитку стресостійкої особистості до екстремальних ситуацій. *Modern problems of science, education and society: Proceedings of the 5th International scientific and practical conference* (Kyiv, Ukraine, 17-19 July 2023). К.: SPC «Sciconf.com.ua», 2023. С. 356-360.

<https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/MODERN-PROBLEMS-OF-SCIENCE-EDUCATION-AND-SOCIETY-17-19.07.2023.pdf>

48. **Сорока О.М.** Результати експериментально-діагностичного обґрунтування психолого-педагогічних умов розвитку стресостійкості фахівців морського транспорту засобами фізичної підготовки. *Психологія життєвого простору особистості в сучасних умовах кризи, глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя: зб. статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 14-15 вересня 2023 р.). Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2023. С. 281-284.

<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1ddbcc55-81bd-4908-993e-ea7ecc4dc5f7/content>

49. **Сорока О.М.** Структура і зміст цільової тренінгової програми розвитку стресостійкості корабельних фахівців. *Modern problems of science, education and society Proceedings of the 9th International scientific and practical conference* (Kyiv, Ukraine, 6-8 November 2023). К.: SPC «Sciconf.com.ua», 2023. С. 890-896.

<https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/11/MODERN-PROBLEMS-OF-SCIENCE-EDUCATION-AND-SOCIETY-6-8.11.23.pdf>

50. **Сорока О.М.** Емпіричне дослідження зрушень у різних сферах особистості моряків, які впливають на їхню стресостійкість. *Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я: зб. статей за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Київ, 16 листопада 2023 р.). К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. С. 105-107.

<https://www.academia.edu/109227811?fbclid=IwAR1u2qUbW9evw7iqB9wvVblepAQOZigUZ3ybYSO4Ph9-32hGBhmMJfE71ms>

51. **Сорока О.М.** Розвиток стресостійкості майбутніх корабельних фахівців засобами фізичної підготовки. *Формування особистості сучасного фахівця як суб`єкта самотворення в умовах освітнього простору: зб. статей за матеріалами XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції*

(м. Хмельницький, 30 листопада 2023 р.). Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 288-290.

<https://psy.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/17/materialy-vseukrai%CC%88nskoj%CC%88-naukovo-praktychnoj%CC%88-konferenczii%CC%88-30.11.-2023-%E2%80%93-kopiya.pdf>

7. Рекомендувати дисертацію Сороки Олени Михайлівни «Соціально-психологічні основи стресостійкості фахівців морського і внутрішнього водного транспорту» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора наук) за спеціальністю 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи у спеціалізованій раді при Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля.

Рішення прийнято одноголосно.

Головуюча на засіданні:

**доктор психологічних наук, професор,
завідувачка кафедри практичної психології
та соціальної роботи Східноукраїнського
національного університету
імені Володимира Даля**

Наталія ЗАВАЦЬКА

Секретар:

**кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри практичної
психології та соціальної роботи**

Галина ПОБОКІНА

Рецензенти:

**доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри практичної
психології та соціальної роботи**

Маріанна ТОБА

**доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри практичної
психології та соціальної роботи**

Олена БЛИСКУН

**доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології
та соціології**

Ігор ЖИГАРЕНКО